

Töö ja Tervis

Sotsiaalpoliitiline kuukiri Eestimaa Haigekassade Liidu häälekandja

Nr. 11

Nowember

1927

Tellimise hind postiga:	Ilmub kord kuus.	Kuulutuste hinnad:
aastas . . . — mk. 120.—	Talitus ja toimetus: Tallinn, Tatari tän. 15.	1 lhk. mk. 2000.—
6 kuu peale — " 60.—	Tellimisi wõlawad vastu kõik haigekassad ja postiasutused.	1/2 " " 1000.—
3 " " — " 30.—	Üksiknumber 10 marka.	1/4—600.— ja 1/8 lhk. 300.—
1 " " — " 10.—		Teksti ees — 50% kallim.

Sisu: 1) Töölise palgaolude korraldamine seadusandlisel teel — J. Klesment. 2) Haigekassades on vajalik rawimise reorganiseerimine — J. Kirp. 3) Haigekassade tegelastest ja ametnikkudest — J. Kraan. 4) Wigaste wõiflus töö ja elu eest — R. Sawing. 5) Kahjulikkude tööalade hädaohust — P. Pawlowsky. 6) Haigekassade ametnikkude ja tegelaste kursuste ülewaade — K. Lukk. 7) Töölise seisukord Wenemaal. 8) Kinnifusameli otsusi. 9) Haigekassade tegewusest. 10) Mii-mesuguseid teateid. 11) Küsimised ja wastused.

Töölise palgaolude korraldamine seadusandlisel teel.

J. Klesment.

II.

Palgaalammäära seadused Lääne-Euroopa kontinentaal-riikides.

Lääne-Euroopa kontinentaal-riikides töölise palgaalammäära seadusi selles ulatuses kui Inglismaal maksmas ei ole. Küll on aga mõneski riigis töölise palgaküsimus seadusandlisel teel korraldatud üksikute tööstusharude kohta.

Prantsusmaal

on maksmas üldine töö-kodex (Code du Travail) 28. dets. 1910. a., mis täiendatud mitmete nowellide ja dekreetidega kuni kõige wiimase ajani. Palkade küsimust käsitawad selle kodexi artiklid 33—33-n (1915. a. täiendaw nowell), mis sisaldawad palgaalammäära reegleid naisõmlustööliste, kes töötawad omas kodus. Ettewõtja peab teatama tööinspektorile töölise aadressid, töö wäljaandmise ruumides tööhinnad wäljapanema, igale töölisele wastawa palgaraamatu andma ning igakord, kui töö wastuwõetud, töölisele sellekohase sedeli andma. Tükitöö tasu peab

olema nii suur, et keskmise wõimetega tööline 10 tunni jooksul wõiks teenida palgakomisjoni poolt kindlaks määratud alammäära. Palgakomisjonid koosnewad rahukohtunikust (kes komisjoni esimees) ja 2—4 töölisest ning samasuurest arwust ettewõtjatest. Palgakomisjoni otsuste peale wõib edasikaebada ministeeriumi juures olewale kesk-komisjonile 3 kuu jooksul.

Alla alammäära maksmise korral on iga tööline, kui ka iga õmlustöölise ametiühisuse liige, õigustatud nõudmisega kohtu poole pöörama, kes otsustab vähemakstud palka kui ka wastawat kahjutasu ettewõtjalt sisse nõuda.

Kui samas tööharus töötawad mees-töölised vähem teeniwad kui naistöölised, wõiwad nad naistööliste määratud alammäära maksmist nõuda. Kokkulepped alla alammäära maksetawa palga kohta ei ole makswad.

Alammäärade kohta käiwate eeskirjade rikkumine on karistatav 5—3000 frangini.

Helweetsia.

Juba umbes 100 aastat enne tööstusrewolutsiooni maksid Helweetsias määrused tööliste palkade kohta. Nii olid üksikud kantonid kindlaks määranud palgad kanga- ja sukakudujatele, siiditöölisele jne. 1717. a. seaduse järele on palgad enam-wähem korraldatud kõigis wabrikutes ja etfewõtetes. 1798. a. kaotas aga seadus jõu. Wõitsid etfewõtjad, kes nõudsid, et tööliste palgaolud oleksid korraldatud waba kokkuleppe alusel etfewõtja ja töölise wahel.

27. juunil 1919. a. esitati Inglise seaduse eeskujul, rahwahääletusele seaduseelnõu, mille järele kindlaks olid määratud tööliste ja etfewõtjate suhted kõigis tööstusharudes. Kodutöö raioonides olid ettenähtud palgakomisjonid tööliste palgaolude korraldamise otstarbel. Seadus lükati rahwahääletusel tagasi, kuna ta liiga bürokraatlikult kokku oli seatud ja teda õieti ükski partei soojalt toetada ei wõinud.

Palgaalamäärad on liidunõukogu otsuste põhjal kindlaksmääratud üksikute kodukäsitöö aladel (näit. käsikudumise tööstuses 28–60 senti tunnis). Alla alammäära maksmine on karistatav kuni 10.000 frangini.

Peale selle on liidunõukogu otsustel etfewõtjad, kellele riigi tööd wäljaantakse, kohustatud oma tööliste maksma palgasid selles suuruses, kui liidu nõukogu kindlaks määrab.

Austria.

Inglise ja Prantsuse seaduste eeskujul anti Austrias wälja 19. det. 1918. a. seadus, mille järele kodutööstuse tööliste kohta, muude määruste hulgas, asutatakse palgakomisjon, mis koosneb etfewõtjate ja tööliste esitajatest pariteetliselt ja erapooletutest. Komisjon wõib kindlaksmäärata nii tüki- kui päewatöö palgad kodutöös. Palgamäärad esitab komisjon kinnitamiseks riigi sotsiaal ametile ja nad astuwad 30 päewa peale nende wäljakuulutamist jõusse. Sotsiaal amet wõib ellukutsuda ka kohapealseid palgakomisjone. Wiimaste otsused kinnitab üleriikline komisjon. Alla määratud normi maksmise eest wasutatavad etfewõtjad ja meistrid solidaarselt. Seadus näeb ette ka kollektiiv-lepinguid. Wiimased maksawad Wiinis riide-, kunstlillede-, pesu- ja saapatööstuses. Palga-

komisjonide töö ei ole üle riigi suuri tagajärgi annud, kuna nad tööliste keskel ei ole populaarseks saanud.

Norra.

15. weebruari 1918. aasta kodukäsitöö seadusega on ellukutsutud kodukäsitöö nõukogu, mis koosneb etfewõtjate ja tööliste esitajatest ühesugusel arwul ja ühest erapooletust eesistujast. Liikmed määratakse kuninga poolt. Nõukogu ülesandeks on muu hulgas ka kodutöölise palkade reguleerimine. Nõukogule esitawad etfewõtjad iga aasta andmeid palkade kohta, mida nad tööliste maksawad. Nõuawad 6 wõi rohkem töölist palgamäärade kõrgendamist, asub nõukogu palgamäärade läbiwaafamisele. Waieluse korral luuakse uued palgakomisjonid, kes alammäärad kindlaks määrawad. Palgakomisjoni liikmed määratakse kohaliku omawalitsuse poolt ühesugusel arwul etfewõtjate ja tööliste esitajatest. Palgakomisjonid wõtawad palga alammäärade määramisel aluseks keskmisi palkasid, mis töölisel mujal etfewõtetes ja wabrikutes teeniwad, kui ka muid andmeid. Tükitöö hinnad peawad võimaldama töölisel keskmiist päewapalka teenida. Palgakomisjoni otsused saadetakse kodutöö nõukogule, kellele pooled wastuwaielusi palgakomisjoni otsuste peale ühe kuu jooksul peawad esitama. Kui nõukogu palgakomisjoni otsuse kinnitab, kuulutatakse see ametlikus teatajas wälja ja astub 2 kuu pärast jõusse. Nõukogu wõib palgakomisjoni otsusi kõikide sellelaadiliste tööliste kohta üle riigi maksma panna. Kui nõukogu leiab, et palgakomisjoni poolt määratud alammäär wastaw ei ole oludele, annab ta küsimuse uue komisjoni kätte ümberotsustamiseks. Kui mingi tööharu kohta alammäärad kinnitatud, tulewad tükitöö hinnad nõukogule kinnitamiseks saata. Need hinnad peawad wõimaldama alammäära wäljateenimist. Kus tariif-leping sõlmitud, wõib nõukogu alammäärad selle tööstuse kohta maksusetaks tunnistada.

9. aug. 1918. a. seaduses määratakse alammäärad wastawate komisjonide poolt ka kaubanduses töötawatele töölistele ja ametnikkudele samadel alustel kui kodutöölisele.

Tshehho-Slowakkia.

12. detsembri 1919. a. seadusega on palgaalamäärade kindlaks määramine

palgaametite asi, milliseid asutatakse hoolekandeministeeriumi juure iga kodutöö haru jaoks. Esimeses järjekorras seati nimetatud ametid sisse tekstiil-, walmisriide-, pesu-, jalanõude-, klaasi ja perlamutritööstuse jaoks. Komisjonid koosnewad 3 töösturite ja 3 tööliste esitajast ja 3 erapooletust asjatundjast. Kokkuleppeid töösturite ja tööliste wahel komisjonide otsused ei tühista. Mõlemil poolel on aga 6 nädala jooksul õigus kokkuleppest loobuda ja nõuda alamäärade üleminekut. Ettenähtud on ka kohalikud komisjonid, milliste otsused peakomisjonile kinnitamiseks esitatakse.

Nõukogude-Wene

tööseaduse järele peawad palgad igas tööstuses wastama elatistimumile. Alamäärad määratakse kindlaks kohalikkude nõukogude poolt.

Palga alammäära seadused Ameerikas.

Pohja-Ameerika Ühisriigid.

Pohja-Ameerika Ühisriikide tööliste wõitlus on alati kõige intensiivsemalt käinud palgaolude parandamise ümber. Sellel alal on maksma pandud terve rida seadusi: asiõigusline nõudeõigus palga suhtes ehitusettewõtjate wastu pandiõiguse alusel (New-York 1860. ja 1916. a. sead.); eriline nõudeõigus linnade wastu madalate palkade pärast; awalikkude tööde ettewõtjate kohustus tööpalkasid kindlustada kaitsjooniga; tööpalkade wabastamine seaduslikust sissenõudmisest mitmesugustes piirides (Massachusetts $\frac{3}{4}$ nädalpalgast, New-York kuni 10⁰/₀, Nebraska 90⁰/₀ wiimase 3 kuu teenistusest jne.); palk maksetakse iga 2 nädala tagant; naiste palgad wastaku ühesugustel töödel meeste palgale jne. jne.

Palgaalammäärad on seadusandlikult kindlaks määratud awalikkudel töödel Kalifornias, Nebraskas ja Newadas, kuna Indiaanias alammäärad ainult tänawate ehitamise tööde kohta on kindlaksmääratud. Selle kõrwal tunatakse aga ka palgaalammäära seadusi, millised maksawad riigitrükikodades üle Ühisriikide ja Kalifornias.

Briti 1909. a. seaduse eeskujul sünnib palgaalammäärade kindlaksmääramine palgaametite kaudu 15 osariigis. Esimesena andis wastawa seaduse wälja Massachusettsi osariik 1912. aastal. Nende

seaduste järele määrawad suuremas osas riikes alammäärad kindlaks erilised palgakomisjonid, milliste määrused 30 päewa pärast wäljakuulutamist jõusse astuwad. Arizoonas, Porto-Ricos ja Texasis määrab seadus palgaalammäärad ofsekohe kindlaks. Samuti ka Arkansasis, kuid palkade kõrgendamise wõi alandamine seaduses ettenähtud alamäärast on palgakomisjonide asi. Ettewõtjad, kes alla alammäära palkasid maksawad, langewad karistuse alla. Ainult Massachusettsis ei ole kriminaalkorras wastutusele wõtmist ettenähtud, waid awaldatakse ettewõtjate nimed, kes alla alammäära maksawad, ajalehtedes.

Kõik need seadused maksawad naistööliste ja alaealiste tööliste kohta, Texasis ainult alla 15 a. wanuste tööliste kohta. Palgaalammäärade kindlaks määramine täisealistele meestöölistele on kohtu poolt tunnustatud põhiseaduse wastaseks, kuna see isikuwabadust, waba kokkulepet tööpalga asjus luua, kitsendawat.

Maksmas on seadused naiste ja alaealiste kohta kõigis tööharudes, põllutööstuses (North Dakota, Texas) on seaduse mõjupiirkonnast wäljajäetud põllutöölised.

Palga määramise alused ei ole ühflased: ühedes riikides „ei tohi palk üleliiga madal olla“, teistes peab ta „wastaw olema“, kolmandates peab palgast „jatkuma terwise alalhoidmiseks ja nõuefawate elutarbete rahuldamiseks“ jne.

Palgakomisjonid koosnewad kubeneri poolt kinnitatud komissaridest, kes mitte ametnikud ei ole, tööliste, tööandjate ja ka publikumi esitajatest.

Kanaada.

Palgaalammäära seadused maksawad kõigi naistööstustööliste kohta 17. märtsist 1919. a. Quebecis, siis Briti Columbias, Albertas ja Manitobas ning 1921. a. Saskatchewanis. Alammäärad töötawad wälja kolm walitsuse poolt nimetatud komissari, kes oma ettepanekud esitawad wastuwõtmiseks konwerentsile, kus töösturid ja tööliselised esitatud ühearwuliselt. Konwerentsi otsused astuwad jõusse 60 päewa pärast wäljakuulutamist.

Mexiko.

Mexiko ühisriikide 31. jaan. 1917. a. põhiseaduse peatükk 6. sisaldab määrusi „tööst ja sotsiaal-hoolekandest“. Muude töökaitsesse ja hoolekandesse puutuwate

küsimuste kõrwal on liidu kongress ja üksikud riigid kohustatud wäljaandma seadusi, mis palgaammäärade töölistele kindlaks määravad. Need seadused peawad tugenema järgmistele põhimõtetele: töötasu peab nii suur määratama, mis inimesele äraelamise wõimaldaks, kusjuures wabriku-, käsitöö- ja kaupluste töölistel õigus on ettewõtte puhtast kasust osa saada; palgamäärad ja puhtast kasust osasaamise % määratakse kohalikkude palgakomisjonide poolt, millised keskpalgakomisjonile alluwad; palgalepingud, kus palgad alla komisjoni poolt määratud normide, ei ole makswad; ületunni eest lisatasu 100%.

Argentiinas

on 30. detsembri 1918. a. seadusega palgaammäärade määramine kodukäsitöö töölistele pariteetliste palgakomisjonide ülesanne, millised töödepartemangu poolt 50 töölise nõudel ellukutsutakse. Otsused astuwad 15 päewa pärast nende wäljakuulutamist jõusse.

Costa-Ricos ja Ecuadoris

on normeeritud ületunni tasu, milline Costa-Ricos esimese kolme tunni eest 25% ja üle selle 50% kõrgem peab olema harilikust töötasust; Ecuadoris 20–100%. Hariliku tööpäewa kestvus on 8 tundi.

Haigekassades on wajalik rawimise reorganiseerimine.

Praegune rawimismetod nõuab haigekassadelt miljoneid, kuid ei anna rahuldawaid tulemusi. Haigekassad peawad teostama majandusliselt otstarbekohase rawimise.

J. Kirp.

Majandusliselt otstarbekohase rawimise organiseerimine haigekassades oli tähtsamaks küsimuseks Läti haigekassade kongressil käesolewal aastal. Selle küsimusega ei tee tegemist mitte ainult wäikeriikide haigekassad, waid ka suurtes tööstusriikides. Eriti suure huwiga on selle küsimuse lahendamisele asunud Saksamaa haigekassad. Saksamaa haigekassade kongressidel käsitatud referaadid pakuwad ka meile palju õpetlikku materjali. Ka Saksamaal, wõib olla mitte sarnasel kujul, nagu meil, tarwitatakse ära otstarbekohatult suured summad. Samal ajal hoitakse seal kokku, kus seda sugugi waja ei ole.

Praegune arstiabi andmise seisukord haigekassades juhib tähelepanu sellele, et rawimismetod — arsti koju tulek, arsti juures käimine ja rohtude kirjutamine — on erakordselt otstarbekohatu. See nõuab haigekassadelt suuri summasid ja sellega ei saawutata rahuldawaid tulemusi. Seda soowimata nähtust wõib osaliselt sellega seletada, et meie haigekassad ei ole osanud õiglaselt organiseerida rawimiskorda.

Nagu juba eelpool tähendatud, arutati seda küsimust Läti haigekassade kongressil õige põhjalikult. Et meie haigekassades seisukord samasugune, siis awal-

dame tähtsamad osad sellest, kuidas teostada majandusliselt otstarbekohast rawimist haigekassades.

Terwishoiu peawalitsus peab wäljatõõtama põhimäärused arstidele majanduslise ja otstarbekohase rawimismetodide kohta. Need põhimäärused oleks juhtivateks joonteks kõikidele organisatsioonidele ja asutustele, kes annawad arstiabi riigi, omawalitsuste ja seltskondliste asutuste kulul. Need põhimäärused tulewad awaldada „Riigi Teatajas“, et nad oleks sunduslised nendele ringkondadele, kes on huwitatud mitte-majanduslistest rawimiswõtetest.

Haigekassades peawad tegutsema arstid kõrgema kutsekwalifikatsiooniga. Haigekassa arstid peawad muutma oma ülespidamist haigekassade ja tema seadusliste majandusliste iseäralduste wastu. Haigekassade arstid peaksid kasutama majanduslikumalt haigekassade abinõusid. Selleks on omakord waja:

Noorema põlwe arstide kaswatamisel tuleb suuremat tähelepanu pöörata sotsiaalsele meditsiinile, töökaitsse seadustele ja üldisele seadusandlusele. Selleks peawad ülikoolid eeltöid tegema. Wastawad organisatsioonid (terwishoiupeawalitsus, ülikool, arstide organisatsioonid)

peawad rohkem selle eest hoolitsema, et teadusliselt juurelda ja väljatöötada majanduslisi ja otstarbekohaseid rawimismeetode. Noori arste tuleb lähemalt tutvustada haigekassade arstide tegewuse iseäraldustega.

Haigekassade kohus on selgitada kinnitatuile, et kokkuhoid rohtude väljakirjutamisel võib haigele olla väga otstarbekohaseks ja kasulikuks. Tuleb hoolitseda selle eest, et kassa-osalised oleksid igakülgsest informeeritud kassa tegewuse, haiguste, profiilaktika, terwishoiu jne. küsimuste üle, samuti ka kassaosaliste kohustest oma kassa vastu. Selleks tuleb Haigekassade Liidu juures ellu kutsuda eriline komisjon.

Kõigile sellele lisaks võiks awaldada mõned wäited meie haigekassade praktikast:

Haige on sattunud arsti mitte-eriteadlase juure. Arstitakse kuude wiisi. Arstil puuduwad kogemused sellel alal ja ta ei saa ajalt tähelepanna tähtsaid protsesse inimese organismis. Sarnase arsti juures arstimine sünnitab haigekassale suuri kulusid. Arsti-eriteadlane saab aga palju kiiremini ära määrata õige diagnoosi.

On palju juhuseid, kus naistehaigusi peetakse „üldiseks keha nõrkuseks“ või rawitakse walesti. Arsti-eriteadlane oleks aga korruga konstateerinud emaka põletikku.

Samuti tekiwad suured väljaminekud, et haigekassadel ei ole eriteadlast-kontrollarsti ortopeedia alal, samuti ka füüsikaalse teraapia asjatundjat haawahaiguste rawimise jätkamisel. Peaaegu igas haigekassas korduwad juhused, kus näiteks haige käib käemurdega poolaastat ringi ülesseotud käega, ja ainult selle tagajärjel, et ei ole ajalt antud arsti-eriteadlase korraldusse. Samasuguseid juhuseid võib konstateerida ka ortopeedia väljal.

Õige diagnoos ja õige rawimiskawa on eeltingimine majanduslise rawimise kasutamiseks. See oleneb arstide kvalifikatsioonist, modernist diagnostika meetodi kasutamisest ja haigete jaotamisest arstide wahel, õige diagnoosi ja rawimisihiga.

Haigekassadele tuleb soovitada, et nad võimaldaks oma tegelastele välismaade rawimismeetodide ja haigekassade tegewusega tutvuneda. Wõrreldes neid väljaminekuid nende miljonitega, mis praeguse otstarbekohatu rawimiswiisi juures antakse välja mitte-asjalikkude arstiwiiside ja suurel hulgal ning kasutamata jäetud rohtude peale, siis on välismaale saadetud ekskursioonide kulud tühised pennid. Sarnased tutvunemisreisid juhiwad haigekassasid kindlasti õigele teele haigekassade majapidamises.

Haigekassa tegelastest ja ametnikkudest.

J. Kraan.

Ühel hiljutisel Narwa Üldhaigekassa üldkoosolekul tehti etteheide haigekassa juhatusetele, et see läinud sügisel ärareetud haigekassade tegelaste kursustele saatis 1 juhatuseliikme kõrwal kõigest ühe teenija haigekassa 3-hingelisest ametnikkude perest. Etteheite põhjenduseks toodi asjaolu, et juhatuseliikmeid, kui walitawaid, seega liikuwat elementi ei tohitaks kinnitusküsimuste arendamises ametnikkudega ühewõrdseks pidada, kuna wiimased püsivalt haigekassade juures tegutsewad.

See osalt õigegei mõtteawaldus tõstab siiski üles terve rea põhimõttelisi küsimusi, millistest eriti märkida tuleks: 1) kuiwõrd on farwis haigekassade töolistest tegelastel teadlikud olla kinni-

tusküsimustes; 2) kuiwõrd otstarbekohane on neid selles suunas arendada; 3) kas peawad ka nüüd, kus wähesedki võimalused kassa ametnikkude ja wastutawate juhtide arendamiseks awanewad, juhatuseliikmed ametnikkude heatahtlisest ärarippuwaks jääma?

Nende ridade kirjutaja arwates tohiwad ja isegi peawad haigekassade töolistest tegelased niihästi kinnitusküsimustes, kui ka kassa asjaajamises igakülgsest arenenud olema, waatamata sellele, et nad, kui walitawad, tihti ajutiselt tegutsewad. Isegi passiwsed kassaliikmed peaksid kinnitusküsimustes arenenud ja teadlikud olema. Wiimast on meie oludes küll raske teostada, mille peale waatamata siiski E. H. L. poolt selleks tänu-

wäärt algatusi tehtud on. Kassa aktiivsed tegelased aga, nagu juhatuse ehk rew. komisjoni liikmed, on õigustatud, kui mitte suuremal määral kassa ametnikkudest, siis vähemalt ühewõrdselt wiimastega kõigis haigekassadesse puutuwates küsimustes teadlikud olema.

Kaunis pealiskaudne on ka see arwamine, et kassa juhatuse ehk rewisjoni-komisjoni liige ajutine element haigekassa apparaadis on. Nagu teada, elab iga kassa tegelane, kes wähegi tõsiselt oma wolituste aja jooksul kassa juures tegutsenud, sellele tegewusele kaasa ka peale oma wolituste lõppemist. Kuigi ta siin ei saa kõrwalise isikuna aktiivselt asjast osa wõtta, suudab ta siiski ka kaudselt mõjutada, olles, näiteks, kas wolinik ehk liht kassaliige. Ja mikspärast ei wõi ta aasta-paari möödumisel jällegi juhatusse ehk rew.-komisjoni tagasiwalitud saada? Sünnib see isikuga, kes osa wõtnud haigekassade tegelaste kursustest ja üldse sel alal arenenud, siis saab haigekassa üheks enda wastutawaks juhiks mitte enam hariliku tööpingi juurest tulnud wõhiku, waid arenenud kassategelase. Tema wõib wäheste ümberwaatamise järele juba teadlikult tegutseda. Sama wõimalus on ka ühest tööstusest ehk ka linnast teise ülemineku korral.

Järjekult peawad töölistest-kassategelased isegi suuremal arwul kursustest osawõtma. Pearõhku ainult kassa ametnikkude peale panna, pole sugugi otstarbekohane. Iga kassa tegelane, kui ta pimesi kobades kassa tegewust juhtima hakkab ja selle eest wastutuse oma peale wõtab, on täiesti kasutu haigekassale ja pigemini takistab, kui arendab kassa käekäiku, olgugi, et temal nõuandjaks on igakülgselt arendatud ametnik. Igaüht aga ametnik õpetada ei suuda, sest esiteks mõjub see õpetatawa enesetundele ja selleasemel, et ametniku juhatusi omaks wõtta, hakkab juhita w hädatarwilikka soowitusi ignoreerima ja tegutseb oma-

pead, tihtigi hoopis haigekassale kahju-toowas suunas.

Nagu teada, on enam-jagu meie haigekassade, eriti üldhaigekassade asjaajajaid, seega juhti waid kantseleilikka tööjõude just kassaosaliste keskest wõrsunud (H. Soilts, K. Lukk, L. Johanson, J. Kirp, J. Ode ja teised). See näitab, et kassade tegelikuks, wõi nii õelda kantseleilikuks juhtijaks rohkem kõlbulikud on ikkagi need ametnikud, kes waremalt teiste kassaliigetega koos töö juures on wiibinud. Nad tunnewad paremini oma endiste kaastööliste hingeelu ja tarwidusi ning leiawad tihti paremat ja otstarbekohasemat lahendust ettetulewate küsimuste harutamisel, kui kantseleist tulnud ametnik. Siit näeme, et ka haigekassade juhtiwa kantseleilise tööjõu reserwi soetamiseks otstarbekohane on sel alal arendada kassaosalistest tegelasi.

Nüüd, kus loodud haigekassade keskororganisatsioon, kelle üheks tähtsamaks ülesandeks kassategelaste arendamine, oleks otse ülekohtus ametnikkude eesõigustamine. Töölistest kassategelased on paratamatult ikka wastutawad kassa tegewuse eest. Ei tohi neid jätta kobamisi tegutsema ega ärarippuwaks teha kassa ametnikkudest. Wõib ju olla, et suur osa ametnikka wäga ideelised ja energilised kassa huwide kaitsjad on. (Kahjaks ei saa seda mitte tõendada! Toim.). Kuid leidub paljuid ametnikka, kes on kui kantselei tööjõud täiesti omal kohal, kuid ka ainult seda, sest organiseerimise ja kassa käekäigu tõstmise alal nad suudawad ainult käsutäijana tegutseda.

Lõpuks olgu tähendatud, et sarnane ametnikkudest ärarippuw asjaajamine eeldab kurikuulust bürokraatiat. Tööliste kinnitusasutused ei tohi aga seda arendada, waid nad peaksid selle, kui iganenud ja kõlbmatu endast esimeses järjekorras maha raputama.

Wigaste wõitlus töö ja elu eest.

R. Sawing.

Mis tähendab olla wigane? Kas teame meie terwed seda? Ei! Sest terwed ei suuda endid kuidagi ettekujutada kokkukiskunud, kõwerdunud ja wi-

gaselt kujunenud liigetega, mis on põhjuseks ääretule piinale ja sageli meeletele.

Siiski elawad need õnnetud, muutuwad

süngeiks ja üksildateks. Suur protsent neist on mõistuselt normaalsed, kuid füüsilised puudused on neile raskeks koormaks, seda enam veel, et nad teavad: pole mingisuguseid lootusi paranemiseks. Lõpmatud päewad weniwad, nad ootawad wabanemist, ootawad surma, jäädwat lõppu waewale ja kannatustele, samal ajal, kui meie terwed liigume, töötame, armastame ja elame . . .

Wanal ajal olid inimesed südameta. Egiptlased heitsid wigased lapsed pühadele krokodillidele söödaks. Spartalased tapsid sellased lapsed kohe peale sündimist. Indulased heitsid oma wigased Gangese jökke. Juutidel istusid nad kerjustena tee ääres, nagu meiegi päewil paljudes maades.

Modern riik on halastawam. Ta annab wigastele kätte kerjusepileti, wõi jagab neile wahete-wahel näljapenne, wõi saadab nad wigaste kodusse. Ta laseb neid elada, aga kuidas!

Prof. Aadu Lüüs toob oma raamatus: „Sugemeid wigaste laste kohta Eestis“ lühikese ülewaate wigaste eest hoolitsemisest wälismail:

Austrias asutati esimene wigaste laste kodu 1900. a. Wiini läheduses. Sellesse wõeti rawitsemisele esialgu 4 last. Nüüd olewat nende arw tõusnud 70 peale. Teine kodu asutatud 1902. a., kus praegu rawitseda olewate laste arw 30. Huwitawa kirjutuse toob wigaste seisukorrast Wiini „Arbeiter-Zeitung“, kus tähendatud, et ametliku statistika järele on wigaste üldarw Austrias 60.000, neist üksi Wiini linnas 20.000 wigast. Siia hulka pole arwatud wigastatud sõdurid. Mis tähendab siis prof. Lüüsi poolt mainitud paar kodukest kokku 100 kohaga nende tuhandete wigaste kohta! See on paremal juhtumisel ainult armetu sandikingitus, mis õieti ei too mingisugust paremust tuhandete waewarikkasse ellu.

Samasugune on olukord ka teistes riikides.

Tshehho-Slowakkias töötawad 9 wigastekodu. Kohtade arw neis pole teada.

Ungaris asutati 1903. a. wigastekodu 15-le lapsele. 1908. a. ehitati teine juure 50 lapse tarwis.

Shweitsis töötawad samuti mõned wigaste kodud, kus rawitsusaluste arw ei tõuse sajani.

Itaalias on wististi kõige wanem rawila wigastele lastele. Asutati 1872. a.

Absoluutsetes arwudes kulutatakse juba suuremaid summe wigaste eest hoolitsemiseks Prantsus- ja Inglismaal. Wiimases on eriti silmapaistew koht seltskondlisel abil wigastele. Kuid kõrwutame nende riikide rahwaarwu eel-pool toodule, siis osutawad need summad õieti naeruwäärselt wäikseks.

Eestis on registreeritud 1260 wigast last. Täiskaswanute keskel olewat wigaste arw kaks korda suurem, s. o. 2520. Peale selle on meil 1300 sõjainwaliidi: ilmasõjast 860, wabadussõjast 377, teistest sõdadest wähemal arwul. Kokku wigaste arw 5.080. Peab tähendama, täisealiste wigaste kohta pole meil mingisugust andmestikku, see arw on ainult oletataw.

Hoolitsemine wigaste eest on meil algastmel. Riigilt, kogukonnalt ja eraseltsidelt saawad wigased õieti wäikseid summe toetusena. See ei wõimalda nende äraelamist. Sõjainwaliidide eest on rohkem hoolitsetud. Nende tarwis on mitmed töökojad, mis töötawad rahuloldawalt. Seal wõiwad inwaliidid ise omale ülespidamist teenida. Ei tarwitse almust paluda hea südamega kaaskodanikkudelt.

Prof. Lüüs arwab, et wigaste hoolekande kulude wähendamiseks tuleb juba warakult hoolitseda wigaste laste eest. Mittehoolitsemine on riigile ja rahwale kahjutoow. Näiteks suudawad wanemad wõi kaswatajad rahuldawalt hoolitseda ainult 330 lapse eest. Jääb järele 930 last, kelle eest on kohustatud hoolt kandma seltskond wõi riik. Arwame ühe wigase lapse ülalpidamiseks 1.000 marka kuus, minimaalne summa, millest üldse kõnelelda wõib, siis teeks see aastas kokku üle 11 miljoni marga. Töowõimeline olles teeniks iga wigane wähemalt ise enesele ülespidamist, seega jääks 11 miljoni rahwa warandust teiseks otstarbeks wabaks. Järjelikult riik ja seltskond on kohustatud hoolitsema selle eest, et wigased lapsed paigutataks sellekohastesse kodudesse, kus neid rawitsetaks ja kus neile õpetatakse mingisugust tööd, niipalju kui see wigasele inimesele ilma hädaohuta ja waewata wõimalik.

Wigaste laste kaswatamine on waewarikas ja kulukas. On tarwis asjatund-

likke õpetajaid, kes oskavad wigasele leida jõukohase ja wastawa tööala, ilma milleta wigane ei jää mitte üksi nälga, waid peab ka kannatama määratud hingelist piina: olla tüliks ja koormaks oma terwetele wanematele ja lähematele sugulastele.

Tähelepanuwäärilised on wigaste eneste sammud sellel alal. Umbes kakskümmend aastat tagasi liikus Wiini linna tänawail sündimisest wigane noormees. Ta käed ja jalad olid mingil põhjusel otse ebaharilikult kõwerdunud. Nooremehetele ei meeldinud elada harilikku wigase elu, s. o. paluda armuandeid. Oli tema süüdi oma saatuses? Pääsemiseks meeleheitest oma õnetu saatuse üle kawatses ta tööle asuda. Mida teha? Kohutaw asjaolu: „Mida teed sa wigane teiste terwete keskel!“ Ta komberdas läbi sajad kohad, kus oleks wõinud leida oma wõimetele kohast tööd, kuid kõikjal raputati külmalt pead: Teie jaoks on wigaste kodu.

Meeleheitel, üksinda, mahajäetuna. Nii ei wõi see kesta. „Haa, ma lähen wigaste rawilasse, kuid enne pean ma tegutsema. Ma ei jää igawesti üksinda. Näete, mis meie wigased üheskoos wõime“.

See wigane on Siegfried Braun, kes pikkade ja waewarikaste aastate jooksul organiseeris 600 liikmelise wigaste ühise ja kes käesolewa kuu algul suure heameelega wõis kõneleda esimese wigaste eneste poolt asutatud töökoja pidulikul awamisel.

Wigaste töökoja? Saawad nad siis tööd teha? Kindlasti! Kuid ainult tea-

tud määral ja ainult teatud tööd. Peale sõjainwaliidide töökodade, milliseid leidub pea igas riigis – on ju sõda tuhandetele ja miljonitele inimestele walmistanud kestwa ja raske piinaelu – on wigaste töökojad uuema tehnika nõuete kohaselt sisse seatud B ö ö m i m a a l. Seal tegutseb wigaste raamatukõitmise töökoja, kus walmistatakse maitsekat ja kunstiwäärtuslikku kõitmistööd. Töökojas teenivad wigased normaalpalga. Norras on wigaste liikumises tegewad tuntud nimed: Amundsen ja Nansen, Saksamaal äratub oma ettewõtetega tähelepanu professor Bikalsky, kes wigaste heaks töötab wäsimatult. Tema eesmärk on: lahendada inimsoo õnetust, wigaste töö küsimust. Ta kogub wigased sellekohastesse kodudesse, õpetab neile mitmesugust tööd ja loob wigastele seega wõimalusi enda piinarikka elu ülespidamiseks.

„Meie ei oota teilt, terwed inimesed, kaastunnet, ei armuandeid, waid wõimalusi töötamiseks“, nii kõneles Braun Wiinis wigaste töökoja awamisel. Nii mõtlewad tuhanded wigased teistes maades, ka meil. Wigastele tuleb anda töötamiswõimalusi. Seltskonnale ei tohiks see tekitada raskusi. Wigaste töö tarwitamine, nende töösaaduste ostmise näol, rõõmustab neid kõige enam. Wigastatud sõjameeste töökodades, näiteks, walmistatakse igasugu esemeid, mis suurte hulkade igapäewaseks tarwiduseks: riided, saapad jne. Nende esemete wäärtus pole sugugi vähem, kui teistest sellekohastest töökodadest wõi wabrikutest. Siin wõib seltskond kaasa aidata õnnete seiskorra kergendamiseks!

Kahjulikkude tööalade hädaohust.

P. Pawlowski.

Tööstuses on rohkesti tehaseid, mille kolossaalsed mehaanilised sisseseaded, mis koosnewad hulgast hädaohtlikkudest, kiirelt käiwatest ja tihti hiiglasuurtest masinatest ja teistest mehhanismidest, mis kiirustawad töötempot ja alati wõimaldavad töölise elule ja terwisele hädaohtu. Kuid on weel rida ettewõtteid, mida peetakse töölise terwisele otsekohe kahjulikuks.

Kui tuleb tehastes sageli õnnetusjuhtumisi, siis mõnel tööalal peale selle on

õhk imunud kahjuliku tolmuga, mürgiste aurudega ja gaasidega. Töölisele on mõjumas kõrge temperatuur, tuleb kokku puutada kangete leelistega, hapetega ja sulametalliga. On wõimalikud rasked põletishaawad ja mürgitused, mis küll alati ei surma, kuid arenewad krooniliseks piinawaks haiguseks.

Kahjulikud mõjud on awaldumas töölisele tekstiil-, naha-, metalli- ja teistes tööstusettewõtetes.

Metallitehastes on kõrge temperatuur,

ahjudest paistab hele walgus, sulametallil on pimestaw helk, siis weel põlemishädaoht, söetolm ning aurud ja gaasid. Peale selle pingul töö ja terane tähepanu.

Metallidest ei walgu õhku ainult mürk-aure ja -gaasid, waid isegi metalliosakesi.

Walajate palawik, mis awaldub peale walamistöö lõpetamist ja kestab mõnest tunnist kuni mõne päewani, on tekitatud sissehingatud tsingiosakeste läbi. Wase-walajatel on näha mürgitus sageli juba wälimuselt: juuksed, nahk ja isegi hambad omawad roheka wärwi. Neil, kes töötawad tinaga, haigustuwad tinamürgit- tusse, on nägu kahwatu-hall ja hamba- gemete ääred mustad.

Kahjulik ja hädaohtlik on töö keemia- tööstuses, kus ei tule töötada ainult mür- gises tolmus, mürgises aurus ja gaasis, mis töölise terwist parandamatult rikub, waid ühtlasi ollakse ka gaaside ja mit- mesuguste keemiliste segude plahwata- mise hädaohus. Peale selle on, toimides kõwade hapetega ja leelistega, alatine põletamise hädaoht. Iseäranis hädaoht- likud on põletawad leelissulatised, mis nõuawad suurt ettewaatust, ihuosade warjamist ja kaitsemaski. Kanged happed wõiwad häwitada inimese kehakudet. Tööline, kes kannab wääwlihappe bal- loni, riskeerib.

Kahjulikud ja mürgised ained wõiwad sellejärgi, missugune nende keemiline koosseis, mõjuda töölise kehale wäljas- poolt, wigastades ja haigustades nahka, häwitades terwet kudet, wõi jälle tun- gida hingamis- ja söömisorganide, wõi

ka wigastatud, wahel isegi terwe naha kaudu inimese organismi, seal esile kut- sudes terawat wõi kroonilist mürgi- tust.

Katsed näitawad, et tolmu on kahjulik töölise terwisele, taimetolmu oma peh- muse tõttu vähem kui kõwa mineraal- ja metalltolmu. Pottsepad, teritajad ja rauatreialid surewad harilikult juba noo- reseas — kopsutiisikusse. Kui tolmus on peale selle weel arseenikut, tina jne., siis on ta mõju töölisele weel kahju- likum.

Töö mürgistes aurudes ja gaasis on terwisele weel kahjulikum kui tolmus. Kloor pleekimistöös ja kangesti terwele kehale mõjuw wääwliisüsinik kautshukist asjade walmistamisel on wäga hädaoht- likud töölise terwisele.

Üldiselt on teada rasked mürgitus- juhtumised fosforiga, elawahõbedaga ja tinaga fosfortikkude walmistamisel, peegli- wärwiwabrikutes, tähewalamisel ja trüki- kojais.

Kahjulikkudel tööaladel peale mürgi- tuste on üldse rohkesti haigusi: külme- tus, werewaesus, seedimise-, südame- ja närwihaigusi. Hirschi andmetel pooled neist töölistest, kes töötawad klooriga, kannatawad sisehaiguste all.

Neil tööaladel tuleks suurt rõhku panna ettewaatusabinõudele ja terwis- hoiu nõuetele. Ohupuhastus, mürgiste gaaside eemaldamine, puhtus, kardefa- wate töökohtade isoleerimine, tarwilikud apparaadid jne. wõiwad siin terwise kait- ses suurt osa etendada.

Haigekassade ametnikkude ja tegelaste kur- suste ülewaade.

K. Lukk.

Haigekassade Liit korraldas läinud aasta eeskujul 17.—19. septembrini kursused haigekassade ametnikkudele ja tegelastele.

Kursused awas lühikese terwitusega Haigekassade Liidu esimees J. Rings- man.

Kursuste juhatajana toimis Haigekas- sade Liidu juhatusel liige W. Luksepp.

Kursustest wõttis osa 41 isikut. Neist

oli 15 haigekassa asjaajajat, 7 ametnikku, 16 juhatuseliiget ja 3 rewisjoni komis- joni liiget.

Loengud algasid 17. sept. kell 10 hommikul „Tööliste Kodu“ ruumes ja kestsid kuni 19. septembrini kella 7-ni õhtul. Kolme päewa jooksul peeti 22 loengut 10 aine üle.

Loenguid peeti järgmiste ainete üle:

1. Haigekassa asjaajamine. Lektor: K. L u k k. Lektor wõttis waatluse aluseks tegewuses olewa ühise haigekassa asjaajamise, selle juures selgitades ka wabriku haigekassa asjaajamist. Selgitas haigekassa asjaajamise mõistet ja wahekordi tööandjaga, haigekassa kassaosalistega ja arstkonnaga, ühtlasi selgitades neid õiguslisi momente, millal kassaosaliste kohused ja õigused kassa vastu algawad ja lõpewad, ning milles nad seisawad. Andis ülewaate arstiabi korraldusest haigekassades, näidates arstiabi wõimaldamise wiise. Peatas haigete kontrolli teostamise wõimaluste juures. Edasi andis juhtnõõre juhatus ja peakoosoleku protokoll kirjutamiseks ja peakoosolekute korraldamiseks. Ettekannete juures tarwitas näitliku materjalina wormulaare ja plankette, mis haigekassades tarwitusel. Haigekassa asjaajamise kohta seadis nõude üles, et see peab olema nagu peegel, kust näha terve kassa tegewus.

2. Haigekassa statistika. Lektor H. R e i m a n n. Lektor juhtis tähelepanu statistika tähtsuse peale, mis meile wõimaluse annab igasuguseid nähtusi põhjendada. Töölistesse puutuwa statistika salweks peab olema haigekassa, sest haigekassa ja kassaosaliste wahel on alati wäga tihe side. Haigekassade aasta aruanded peawad andma pildi tööolukorrast ja tööliste seisukorrast. Kahjuks ei anna senini maksuwusel olnud aastaaruande worm seda mitte. Leiab, et uus aastaaruande kawa tuleb maksuma panna. Asub uue aasta-aruande üksikasjalikule selgitusele, mille juures seletusi annab selle üksikute osade ülesande ja nende täitmise wiisi kohta.

3. Haigekassa raamatupidamine. Lektor W. L u k s e p p. Selgitas temale omase ladususega raamatupidamise algmõisteid, seda sidudes eriti haigekassa tarwidustega. Peatas raamatute süsteemide juures ja esitades skeemid raamatupidamise kohta. Soowitas arwepidamist ja statistiliste andmete kogumist wõimalikult laialdaselt wälja arendada, mis annab parema ülewaate kassa tegewusest ja wõimaldab toetuse andmist otstarbekohasemalt korraldada.

4. Haigekassa kirjawahetus. Lektor K. L u k k. Andis esiti ülewaate nende isikute ja asutuste kohta, kellega haigekassal kokkupuutumist ja selle järele asus selgitusele, kuidas kirjawahetust pidada.

Seadis üles nõudmise, et kiri peab olema lühike, selge ja asjalik, peab olema wiisakas ja ilma poleemikata. Kui wõimalik, tuleb tarwitada kirjawahetusel sellekohaseid tekstiga plankette, mille läbi wõimalus awaneb kiiresti töötada. Lõpuks luges üles mõned tähtajad, mille jooksul haigekassa põhikirja järele tarwilisi teateid ametiasutustele anda tuleb.

5. Perekonna abi haigekassades. Lektor: Wanem tööinspektor J. P õ l l u p ü ü. Andis ülewaate kassaosalistele ja perekonnaliikmetele antawa arstiabi ulatuse kohta. Selle juures leidis, et perekonnaliikmetele arstiabi andmine seaduses täiesti lahtiseks jäetud, mida kassa anda wõib aranagemise järele. Leiab, et see otstarbekohane ei ole ja seadus ka siin miinimumi ära näitama peaks. Ettekandele järgnesid elawad läbirääkimised, kus referendile rida küsimusi esitati, mitte ainult perekonna abisse puutuwais asjus, waid üldse haigekassa tegewuses ettetulewate küsimuste kohta.

6. Haigekassa apteek ja selle kohta makswad seadused. Lektorid E. N e r e p ja prowiisor S c h m i d t. E. N e r e p käsitas apteekide kohta makswaid seadusi, kuna prow. S c h m i d t apteekide ajaloolise wäljaarenemise kohta ülewaate andis, käsitades ühtlasi apteekide tüüpe. Edasi andis ülewaate ainete kohta, millest arstirohete walmistatakse ja nende walmistusiwiiside kohta.

7. Haiguskindituseadus ühes wastawate nuhtluseadustega. Lektor J. S o n i n. Lektor wõttis waatluse alla makswa haiguste vastu kindlustuse seaduse, selle juures selgitades, kuidas üksikuid seaduse paragrahwe mõista tuleb ja missugused karistusmäärad on ette nähtud seaduse mittetäitmise eest. Arutlustest selgus, et mõnigi asi sünnib „kombeõiguse“ põhjal. Referent leides, et ühised haigekassad on elujõulisemad, kui wabriku haigekassad. Ühisel kassal on liikmete arw suurem ja tegutsemise wõimalused laiemad. Referent käsitas haigekassa tegewuses ettetulewate kaebuste sisseandmise korda ja neid instantse, kuhu kaebused ja edasikaebused juhtida tulewad. Lõpuks awaldas arwamist, et kinditatute ring lähemas tulewikus laieneb, kuna kawatsus olewat ka äri- ja kontori-teenijaid haiguskindituse alla wiia.

8. Õnnetuskindituseadus ühes wastawate nuhtluseadustega. Lektor

E. Nerep. Käsitas meil maksma tööõnnetuse kinnitusseaduse ulatust, seda võrreldes õnnetuskinnitusega välismail. Leiab, et väikeste ettevõtjate isiklikul vastutusel tööõnnetuse puhul on oma varjuküljed. Wigasaanul on raske omi õigusi maksma panna. Kui seda suudabki, siis on tööandjal isiklikult tihti võimata omi kohustusi wigasaanu vastu täita. Sellepärast peab ka väikeste ettevõtete tarwis erilised kinnitusühised asutatama. Lektor selgitas veel tööõnnetuste teatamise ja pensioni nõutamise korda. Pensioni nõudmise küsimustes soovitab tööinspektorite abi tarvitada. Edasi leiab kõneleja, et tööõnnetuse mõistet tuleb laiendada ka seesuguste terwisriikete peale, mis tekiwad pikema aja jooksul.

9. **Asjaajajate õigusline seisukord ning wahekord juhatuse ja kassakassaliigetega.** Lektor riigikogu liige L. Johanson. Kokkuwõtte ilmus eelmises numbris.

10. **Haigekassade väljaminekud peale abirahade, arstiabi ja kassawalitsemise kulude.** Lektor L. Johanson

wõttis oma seletuse aluseks haigekassa põhikirja, millest väljamineks leiab, et haigekassadel võimalus ka kultuurilisel alal palju ära teha, korraldada kursuseid, loenguid ning välja anda kirjandust jne. Ühtlasi käsitas kassa sissetuleku-allikaid, mille juures leiadis, et haigekassa maksu määrade väljaarvamise alus praeguse haiguskindlustuse seaduse maksmapaneku ajal hoopis teine oli, kui nüüd ja selle tõttu ka puudujäägid haigekassadel arstiabi kapitali arwel. Ka arstimise wiisid on viimase 15 aasta jooksul põhjalikult muutunud. Käsitas lõpuks haigekassade ja arstkonna wahekorra küsimust, mille juures leiab, et see paljugi soovida jätab.

Kursuste ajal tehti ekskursioon Tallinna Ühise Haigekassasse, kus asjaajaja H. Soilts asjaajamise korra kohta ülewaate andis.

Kursuste lõpusõna ütles kursuste juhataja W. Lukspp, märkides, et kursused hästi korda läinud, kuid võrdles kursuste tööd maratoni jooksuga ja rõhutas, et tulewikus tuleks kursusi korraldades hoida selle eest, et loengute arv päewa kohta mitte liig suur ei oleks.

Tööliste seisukord Wenemaal.

Haigusjuhusel saab tööline terve palga. Haigusmaksud tasub ettevõtja. Wabrikute komiteede õigusi piiratakse. Direktorid haarawad wõimu oma kätte.

Nõukogude tööstus töötab juba miimendat aastat kindlal ettemääratud majanduslisel alusel. Ettevõtted peawad omaga läbi saama. Kuid seda on veel wähe — nad peawad andma ka teatava ülejäägi ettevõtte laiendamiseks ja remondiks. Suurem osa läheb loomulikult remondiks, sest wabrikud alustasid oma tegewust wana sisseseadega, mis lõpulikult ära kulunud. Töölise palcodeks on wabrikute eelarwetes ainult kindel summa.

Viimasel ajal nõutab Nõukogude walitsus hooliga walitslaenu, et sellega osta uusi wabrikute sisseseadeid. Igasugune sissewedu, mis ei ole tööstusele otsekoheselt wajalik, on peaaegu lõpetatud.

Mis puutub tööliste kinnitamisesse, siis tegusetakse siin järgmiselt: Haigusjuhusel saab tööline täie palga ja sissmaksusid haigekassasse toimib ainult ettevõtja, ükskõik kas ettevõtet waldab riik wõi eraisik. Peale selle maksab ettevõtja 1 profs. ametiühisuse kassasse tööliste kultuurilisteks wajadusteks. Ige ametiühisuse juures tegutseb oma „kultuurfond“, kes saab peale ettevõtja protsendi veel 2 protsenti tööliste käest. Kultuurfondi abil hakkasid tegutsema „tööliisklubid“, mille arw on tõusnud 3418 peale. Sarnaste klubide asutamiseks mindi siiski liiale. Neis taheti tööliste

toita igasuguste loengutega, mis olid wõõrad tööliste kultuurilisele wajadusele. Viimasel ajal on asutud juba nende klubide reorganiseerimisele. Neid tahetakse teha tööliste rohkem huwitawamaks.

Ametiühisuste juures tegutseb ka streikifond. Nimetatud fondi aruandest selgub, et 1924. a. oli registreeritud 267 streiki 49.000 osawõtjaga. 116 streiki oli eraetevõtetes, kuid 151 riigietevõtetes. 1925. a. oli 196 streiki, 1926. a. — 92. Sellest näeme, et ametiühisused peawad wõitlust pidama nii era- kui ka riigi-ettevõtete vastu. Nõukogude wõimuhed katuswad tööliiskomiteede õigusi igal pool kitsendada. Wabrikute komiteed, mis olid wahepeal kohapealseks wõimuks, on peaaegu täielikult oma tähtsuse kaotanud. „Punaste direktorite“ korraldustesse ei tohi komitee end segada. Kui ei olda rahul, wõib kaewata.

Ametiühisuste kesknõukogu uema statistika järele on ametiühisustes keskmiselt ainult 10 prots. kommuniste. Raske-tööstuse tööliste seas tõuseb see protsent 14 peale. Kubermangu ja maakonna nõukogude juhatustes on aga juba ligi 90 prots. kommuniste ja esimeesteks ning sekretäärideks terwelt 98,7 prots. kommuniste.

—Ärka.—

Kinnitusameti otsusi.

I.

I. jaoskonna kinnitusameti koosolekul 12. okt. 1927. a.

Haigekassade aruanded ja protokollid.

Balti puuwilla wabriku juures asuwa haigekassa 1926. a. aruanne ja wolinikkude korralise aasta peakoosoleku protokoll 12-st juulist s. a., Kuresaare ühise haigekassa wolinikkude peakoosoleku protokoll 28 VIII. s. a. ja Kohila paberiwabriku j. a. haigekassa, Kuresaare ühise-, Haapsalu ühise-, Hiiu-Kärda kalewiwabriku j. a. — ja Balti puuwillawabriku j. a. haigekassa kuuteatelehed kassa seisukorra üle wõeti teadmisi.

Wolinikkude walimisel liigete jaoskondadesse jagamine Kärdlas.

Kärda kalewiwabriku ametnikud põhjendawad oma protesti sellega, et Hiiu-Kärda kalewiwabriku juures asuwa haigekassa põhikirjas § 59 näeb ette kassaliigete jaotamist jaoskondadesse wolinikkude walimise otstarbel; et haigekassa juhatus seda teinud pole, paluwad wolinikkude walimisi tühistada.

Ametnikkude wolinik Egon Lukaschewicz teatab kõebust ja palub walimisi tühistada. Haigekassa esitajad koosolekule ei ilmunud, waid saatis oma seletused kirjalikult, paludes protesti tagajärjeta jätta.

Aruandja kannab ette protesti ja wolinikkude walimise protokollu sisu ning teatab, et haigekassa põhikirja § 57 järel jaotab juhatus kassaliikmed jaoskondadesse. Käesolewal juhtumisel on kassaliikmed juhatus poolt ühte jaoskonda jagatud. Soowitab sellepärast protesti tagajärjeta jätta.

Otsustati: Kaebus tagajärjeta jätta aruandja poolt efekantud motiivid, sest nii kassa põhikirja kui ka seaduse järel ei ole keelatud kassaliikmeid walimiseks ühte walimisjaoskonda määrata.

Tööstusettewõtete arwamine haigekassa alla.

Aruandja esitab Tallinna ühise haigekassa alla arwamiseks järgmised tööstusettewõtted: 1) Andrei Kunderi kingsepa töökoda, Tallinnas Kopli t. 24-b 1 töölisega; 2) Pesumaja „Record“, Tall. Kopli t. 20-a, 2 töölisega; 3) Alide Prügi kingsepatöökoda, Niguliste t. 3, 4 töölisega; 4) O. Valdson'i saapapealseste tööstus, Tall. Viru t. 6, 3 töölisega; 5) S. Tuksilow'i kasukatööstus, Tall. Uus t. 3, 1 töölisega; 6) A. Piik'i ja A. Jakobson'i tislari ja sadulsepatöökoda, Tall. W.-Wiru t. 6, 6 töölisega; 7) A. Meinberg'i ja K. Lück'i trükikoda, Tall. Rafaskaewu t. 6, 3 töölisega; 8) Karl Kont'i mudeli ja puutööstus, Tall. Oskari t. 33, 3 töölisega; 9) Alide Luppe kudumise tööstus, Tall. Pikk t. 29-a, 1 töölisega; 10) Kübaraäri M-me Irene, Tall. Pikk t. 7, 1 töölisega; 11) Eesti Kokowar keemia-tööstus, Tall. Wõrgu t. 27, 3 töölisega; 12) F. E. Katzmann'i jõulupuu küünlatööstus, Tall. Uus t. 20, 3 töölisega; 13) Jaan Uusmann'i plekisepatöök, Tall. Tolli t. 4, 1 töölisega; 14) Juhan Pärner'i saapatööst. Tall. Niguliste t. 13, 1 töölisega; 15) A. Luberg ja Ko. klaasisepa töök. Tall. Lai t. 30, 3 töölisega; 16) C. Bölaw trükikoda, Nõmmel, Raudtee t. 10, 3 töölisega; 17) Joh. Timberg'i „Kuusiku Altweski“ sae- ja jahuweski, Rapla wallas 3 töölisega; 18) N. Herpe „Keawa“ sae- ja jahuweski Rapla wallas, 3 töölisega; 19) J. Johan-

soni „Kabala“ willatööstus ja jahuweski, Kabala wallas, 2 töölisega; 20) A/s. „Lipa auruweski“ elektrijaam, sae- ja jahuweski, Raiküla wallas 3 töölisega; 21) K. Sulakatki willatööstus, Kohila wallas Lohu-Mäliweres, 2 töölisega; 22) Salutaguse wärnitsawabrik, Kohilas, Salutaguse mõisas, 6 töölisega; 23) Schulmanni kasukatööst. Tallinnas, Müüriwahe 17, 1 töölisega; 24) K. Sepp'a tislari tööst. Tall. Pikkjalg 4, 1 töölisega; 25) Lindemanni mööbli tööstus, Pahlka mõisas Harjumaal; 26) K. Polukes'i jahu- ja saeweski Raplas 2 töölisega. Kuresaare ühise haigekassa alla; 27) V. Schelgatschoff'i kiwimurd Lümmadu wallas, Atla k. Saaremaal 20 töölisega.

Otsustati: Kõik need ettewõtted arwata haigekassade alla.

Õpilastega töötamine ei wabasta haigekassa alt.

Aruandja ettepanekul wõetakse weel päewakorda Ruben Rekkor palwe, milles palub oma töökoda Tall. ühishaigekassa alt wabastada, sest tema töökojas töölisi ei ole, waid töötab ühe õpilasega.

Rekkor teatab oma palwet haigekassa alt wabastamises. Ühtlasi teatab, et praegusel korral on temal kaks alla 17. a. õpilasi, kes temalt ainult sõõgiraha saawad. Palub ka haigekassa maksu sissenõudmist seisma panna.

Aruandja kannab palwe sisu ette ja soowitab palwe tagajärjeta jätta, sest makswad seadused ei eralda õpilasi töölisest.

Otsustati: Kaebus tagajärjeta jätta aruandja poolt efekantud motiivid.

II.

V. jaoskonna kinnitusameti koosolekul 29. sept. 1927. a.

Wäiketööstusettewõtete haigekassa alla arwamine.

1) Limonadi tehase „Terwis“ Tartus; 2) Kompweki tööstus „Taara“ Tartus; 3) Kompweki tööstus „Alfa“ Tartus; 4) Raamatuköõim. tööstus E. Kreideberg; 5) Eesti mütsi ja karusnahkade tööstus „Emto“; 6) J. Särgi tsemendisaaduste tööstus „Beton“; 7) Kodijärwe piimaühing, Kodijärwe w. 8) J. Niksi sawitööstus Walgas; 9) Wigastatud sõjam. üh. mineraalwete ja limonadi tööst., Walgas.

Otsustati: Ühinedes aruandja arwamisega, kinnitusamet T. T. S. § 270 p. 2 põhjal ja kinnitusameti sead. § 12 p. 1 juhatusel ühel häälel otsustas: protokollu järjekorra nr. 2 p. p. 1-7 all tähendatud ettewõtted arwata Tartu Üldhaigekassa alla, kuna p. p. 8 ja 9 all tähendatud ettewõtted arwata Walga üldhaigekassa alla.

Wäiketööstusettewõtete haigekassa alt wäljaarwamine.

Em. Luksepa kudumise töökoda otsustati haigekassa alt wäljaarwata, sest töökoda on likwideeritud.

Puudusi Rápina üldhaigekassa 1926. a. aruandes.

Rápina Üldhaigekassa 1926. a. aruande ja 1927. a. eelarwe läbiwaafamine kinnitusameti seaduse § 13 p. 13 põhjal.

Esitades Rápina Üldhaigekassa 1926. a. aruand ja 1927. a. eelarwet, leib aruandja, et aruandes on mõned puudused ja nimelt:

1) tabelis IX ei ole näidatud arwete aastast läbikäiku, peale inventaari arwe. Ka pole tabelis arwed bilanseeritud.

2) Tabelis X on aga sama summa, mis IX tabelis inventaari arwe debeti on kirjutatud, näidatud kulude p. 3 all, kui waranduse hoidmise kulu.

3) Tabelis X on aruandeaasta I. I. kohia näidatud tegewuskapitalina sama summa, mis tab. XI tähendatud I. I. peale tagawarakapitalina.

4) Tabelis XVII puuduwad andmed II poolaasta kohta.

5) 1927. a. eelarwes paistab walitsuskulude suur $\frac{0}{0}$ üldsumma, mis nimelt 41 $\frac{0}{0}$ on. Seda loomulikult tuleb haigekassa wäheste liikmete arwuga seletada. Ülal, tähendatud asjaolude tõttu arwab, et aruanne tuleks haigekassale parandamiseks saata ning eelarwe kohta haigekassale ettepanek teha, eelarwes näidatud walitsuskulusi kärpida kuni 30 $\frac{0}{0}$ -ni eelarwe üldsummast.

Aruandja esitises etteoodud asjaolusid arwesse wõttes ja aruandja ettepanekuga ühinedes, kinnitusamei kinnitusamei sead. § 13 p. 13 põhjal ühel häälel otsustas: Aruanne Räpina üldhaigekassale tagasisaata kinnitusamei aruandja esitises tähendatud puuduste kõrwaldamiseks. Samale haigekassale seowitada 1927 a. eelarwes näidatud walitsuskulusid kärpida kuni 30 $\frac{0}{0}$ eelarwe üldsummast.

Omaniku wahetamine ei wabasta ettewõtet haigekassa alt.

1) Alatskiwi willa- ja jahutööstuse ja 2) Puurmanni wesiweski ja lauafööstuse endiselt haige-

kassa alla jäimise küsimus nende omanikkude wahetamise puhul.

Et haiguse wastu kindlustamise kohustus lasub ettewõtte peal, olenemata selle omaniku isikust, paneb aruandja ette mõlemad ettewõtted haigekassa alla jätta.

Aruandja ettepanekuga ühinedes kinnitusamei T. T. S. § 270 p. põhjal ja kinnitusamei sead. § 12 p. 1 juhatusel ühel häälel otsustas: Alatskiwi willatööstus ja jahuweski, omanik August Lepp ja Puurmanni sae- ja jahuweski omanik Jaan Kullisaar, endiselt Tartu üldhaigekassa alla jätta.

Julius Sägi asunikkuude sindliilõikuse ettewõtte Tartu üldhaigekassa alla arwamise küsimus.

Aruandja kannab ette, et Sägi on töötanud Ropka wallas 28. IV. kuni 10. VI. 1927. a. ja Kambja wallas 8. VII. kuni 19. VII. ning 3. VIII. kuni 9. VIII. 1927. a., nagu kogutud teadetest selgub. Pooldab põhimõtteliselt ka liikuwate ettewõtete haigekassa alla arwamist. Et aga Sägi käesolewal hooajal töö lõpetanud, paneb ette tema ettewõtte mitte haigekassa alla arwata.

Aruandja arwamisega ühinedes, leidis kinnitusamei, et Sägi päralt olew ettewõtte käesolewal hooajal töö lõpetanud on ja sellepärast kinnitusamei sead. § 12 p. 1 juhatusel otsustas ühel häälel: Julius Sägi sindliilõikust haigekassa alla mitte arwata

Haigekassade tegewusest.

Paide Ühishaigekassa erakorraline peakoosolek

oli pühapäewal, 25. sept. 1927. a.

Et kella 11 määratud koosolekule tarwilisel arwul wolinikke ei ilmunud, awab haigekassa juhatus esimees järgmise koosoleku kell 12 samal päewal. Koosolekule on ilmunud 37 wolinikust 15.

Koosoleku juhatajaks walitakse P. Palmberg, protokoll kirjutajaks K. Oebius ja häältelugejateks E. Wahter ja O. Puss.

Kassaosaliste rawitsemise haigekassa kätte wõtmine

juhatus poolt wäljatöötatud lepingu kawa järele, mis kinnitatakse, otsustatakse jaatawalt. Juhatusse tehakse ülesandeks, püüda võimalikult rohkem kokkuleppeid saawutada ja kui neid peaks wähe leiduma, siis sellest peakoosolekule järgmisel korral ettekanda, et puuduwate kohta seisukohia wõtta.

Kassaosaliste rawitsemise määrad.

1. Haigekassa wõimaldab kassaosalistele rawitsemist ühes maksuta rohtude, sidematerjali ja teiste arstimiswahenditega järgmisel kujul: a) ambulatooriumis, b) kodus, c) haigemajas III klassis, ühes täielise ülespidamisega, d) sünnitusabi ja e) hammaste rawitsemist ja plombeermist isemest-plommidega.

2. Eriarstimise meetodid: röntgeniga rawitsemine, kõrguspäike, massash jne. wõimaldakse ainult arstlise komisjoni otsuse põhjal.

3. Alaliseks kandmiseks määratud prillide eest tasub haigekassa 200 mk. Prillide kestvus

arwatakse kahe aasta peale ja enne seda aega haigekassa uusi prillid ei wõimalda.

4. Maksuta arstiabi ja rohte kassaosalistele antakse arstide ja apteekide poolt, kellega haigekassal sellekohane leping olemas ja haigemajalist Tartu Ülikooli kliinikus, ehk kui haige seisukord nõrk, siis lähemas (kohalikus) haigemajas.

5. Omal algatusel eraarstiabi tarwitamine tasutakse ainult eelmises punktis tähendatud arstidele ja Tartu Ülikooli kliinikule maksetawate taksidest piirides.

6. Haige transporteerimise kulud tasutakse kolmandama klassi raudtee tariifi ja ühe posthobuse taksi hinna järele ja arsti sõidukulud 1. oktoobrist 1925. a. maksuwa taksidest järele.

Kassaliigete abiraha normide muutmise.

29. mail 1927. a. wastuwõetud abirahade normid pkt. 1; lit. b otsustatakse muuta ja 1. oktoobrist s. a üksikuie kassaliigete kohta maksma panna samas punktis lit a. tähendatud perekonnaga kassaliigete maksetawad norm

Lubjatehase D. J. Limbergi haigekassa alt wäljaarwamise asjas seisukoha wõtmine.

Lubjatehase D. J. Limbergi haigekassa alt wäljaarwamise asjas kantakse peakoosolekule ette asja käik ja kinnitusamei otsus.

G. Mandel seletab, et temale on arusamatu, mis asja kohta on haigekassale ülesandeks tehtud 1. oktoobriks esitada. Kui juhatus paneb ette seisukohta wõtta lubjatehase D. J. Limbergi haige alt wäljaarwamise asjas, nagu see päewakorda wõetud, siis poleks seda enam tarwis, sest hra tööinspektori otsus selles asjas on tühis-

tatud ja haigekassa seega rahuldatud. Mingi muu asja kohta, kuid mille kohta, seda kinnitusamet ei ütle, on võimata seisukohta võtta.

Peale pikemalet mõtlevahetuste seisukoha võtmise asjus, teeb wol Mandel järgmise ettepaneku: „Peakoosolek, ärakuulates lubajehase D. J. Limbergi asjas kinnitusamali otsust ja selle kohta avaldatud arwamisi, leiab, et haigekassal puudub võimalus kinnitusametile otsuses nõuetawat seisukohta esitada. Ettepanek wõetakse wastu 12 häälega.

Läbirääkimised

Peakoosolekule esitatakse juhatuses poolt väljatöötatud liikmekaartide kawa, mis ka kinnitatakse. Sõna enam ei wõeta. Protokollile allakirjutama waliakse H. Luik, A. Kandelin ja L. Asa. Juhataja lõpetab koosoleku kell 15.

Walga Üldhaigekassa juhatuses

on praegu: esimees Andres Uibo, abi Wassili Kotik, kirjafoimutaja Jaan Meister, laekahoidja Johan Siirak.

Uus juhatus ühes rewisjonil komisjoniga tegi eelmise juhatuses ajast kuritarwituse awalikuks. Endine asjaajaja A. Michstein oli mõned haigekassa summad omandanud ja ära raiskanud. Asjaajamine oli lohakas, puudus tarwilik arwepidamine. 23. okt. otsustas peakoosolek nende summade sisenõudmisele asuda. A. M. on enese süü üles tunnistanud. Awalikuks on tehtud 24.464 m. ärarwitamine.

Sept. kuus oli haigekassal liikmeid 772, perekonnal. 478. Tööasutusi haigekassa alla on orwatud 1927 a. 15, neist 11 saeweskil. Juhatuses koosolekuid on käesolewal aastal peetud 45, rew. kom. 7, pabereid läbikäinud 702. Linnas on arstifähte wälja antud 1 jaan. kuni 1 okl.: kassaos. 852,

perek. l. 333, peale selle maal. Ambulantsis, mis kassa juures asub, on käinud kassaos. 953, perekonnaliikmeid 408.

1. jaan. kuni 1. sept. on läinud abirahadeks 250.606 m., kassaos. arstifabiks 367.821, perek. l. arstifabiks 151.037 m., rohud 25.136, walits. kulud 180.661. Sissetulnud sama aja jooksul 1.192.566 m.

Endise juhatuses aegne lohakas mõjub wäga halvasti. Siit tuleb järeldada: haigekassades peab tegusema tugew rewisjon, tuleb walwata, et asjaajamine alati läpselt korras ja kõik arwed raamatusse kantud oleksid. Raamatute ja arwete rewiederimine on wäga tarwilik, arwelehtedest tuleb wähemalt osa rewisjonil kokku arwata, et näha, kas kokkuwõte õige on. Just liikmemaksude kokkuwõtet wõltsides ja sissemaksulehti kõrwaldades ongi Walga haigekassas kuritarwitusi toime par d. Wastufaw on muidugi ka endine juhatus, kellel silmad kinni olid nii, et ei näinud, mis haigekassas tehti.

Tartu Üldhaigekassa uutes ruumes.

1. septembrist alates asub Tartu Üldhaigekassa uutes ruumides Aleksandri uul. Nr. 38. Endised ruumid olid juba ammu kitsaks jäänud ja ei wastanud haigekassa laienenud tegewusele. Uued ruumid on märksa awaramad. Ka awaneb Tartu Üldhaigekassal wõimalus uutes ruumides awada oma hambaarstite kabinetti, mille asutamine juba pikemat aega tegewuse kawas, kuid mida ruumide puudusel teosfada ei ole saadud. K. L.

Tartu Üldhaigekassa Uderna suwekolonii

lõpetas käesolewa aasta hooaja 14. septembril. Koloniis wiibis 137 isikut, Tallinna ja Tartu haigekassadest. Osa kassaosalistest wiibis koloniis omal arwel. Kolonii tegewuse juures peatame tulewikus pikemalt. K. L.

Mitmesugused teated.

Rahwuswaheline haigekassaliitide konwerents.

Käesolewa aasta maikuul Genfis ärapeetud 10. rahwuswaheline töökonwerents, mis peasjalikult haiguskindlustus-küsimusi käsitas, moodustas mitmete maade haiguskindlustuse silmapaistwamaist tegelasist asutawa toimkonna, kellele ülesandeks tehti haigekassaliitide rahwuswahelise ühenduse wõi keskkoha loomiseks eellõõdele asuda. Selle tulemuseks oli toimkonna algatusel 4. ja 5. oktoobril k. a. Brüsseli kokkukutsutud rahwuswaheline haigekassaliitide konwerents. Konwerentsist osawõtjate esitajate arw ulatas üle 100, 15 haigekassa keskliidu poolt, 9 riigist, ümarguselt umbes 25 milj. kassaosalise esitajana. Esituse olid saanud Saksa, Prantsuse, Inglise, Belgia, Poola, Tshehho-Slowakkia, Austria ja Luksemburi haigekassade keskliidud.

Konwerents tunnistas ühemeelselt otstarbekohaseks rahwuswahelise haigekassaliitide keskkoha ellukutumise. Ühtlasi määrati kindlaks tähend keskkoha ülesandend ja lähem tegewuskawa. Keskkoha ülesandeks on riikidewaheline haiguskindlustus-keskasutuste ühendamine, sotsiaalkaitse ja -kindlustuse arendamine,

edendamine ja täiendamine, iseäranis aga haiguskindlustuse eesmärkide saawutamine. Samuti haigekassaliitide esitajate koosolekute kokkukulsumine haigekassade tegewuse ja kogemustega tutvunemiseks. Keskkoha liikmeks wõib astuda iga haigekassade liit, kes teatud maa keskkohana esineb. Keskkoha üldkoosolekud kutsutakse kokku wähemalt korra kahe aasta kestel. Keskkoha juhtiwaks orgaaniks on nõukogu, mis koosneb ühest esitajast iga maa keskliidust. Sekretariaadi asukoht on Genf.

Rahwuswahelise haigekassaliitide keskkoonduuse esimeheks waliti end. Tshehho-Slowaki tööminister, saadik Dr. L. Winter - praegune Tshehho-Slowakkia wabariigi haiguskindlustus-asutuste keskliidu juhatuses abiesimees. Abiesimeheks Prantsuse haigusabikassade üleriiklise liidu esimees Georges Petit ja Saksa haigekassade üldliidu esimees- ja peadirektor Helmut Lehmann. Sekretärideks waliti: Tixier ja Dr. Stein, Genfist - mölemad Rahwuswahelise Tööbüroo ametnikud.

Järgmine keskkoonduuse koosolek otsustati ära pidada Wiinis.

Enne koosoleku lõppu wõeti wastu ühemeelselt weel järgmine resolutsioon:

„Terwe ja jõuküllase tööliiskonna eest hoolit-

semine ei ole suure tähtsusega mitte üksnes tööstustefteerijatele, vaid just üldsusele, kes oma väärtuseloajate tööjõudu väärikalt juhtida ja hinnata tahab. Üheks paremaks abinõuks igasugu tööjõu kaotuse ja kahju puhul ning tööjõu uuendamiseks on seaduslik kinnitus, mis kinnitusosaliste

eesi wabatahtlist hoolitsemist ostarbekohaselt täiendaks. Kindlustuse juhtimine peab sündima riiklise walwe all, walitsuse poolt kindlustatud omawalitsuse õiguse alusel, silmaspidades üksnes kinnitatute eesti hoolitsemist ja rahwa üldsuse hüwesid."

Küsimused ja wastused.

Kas wõib wolinikkude koosolekul päewakorda täiendada? Ei wõi, harilikult on juba haigekassa põhikirjas öeldud, et peakoosolekul wõib ainult neid küsimusi harutada, mis wolinikkudele teatawaks tehtud päewakorras on.

Kas on tarwis kinnitada peakoosolekul ka poole aasta aruandeid? Kinnitamisele tuleb aasta-aruanne, teisi wõib teadmiseks wõtta. Aruanne peab enne peakoosolekule esitamist olema rewisjoni komisjoni poolt läbiwaadatud ja peale juhatuse ka rewisjoni komisjoni poolt alla kirjutatud.

Kes wastutab, kui haigekassa asjaajamine on lohakas? Kõik, juhatuse, kui ka peakoosolek, selle järgi, kui suur ja mis laadi see lohakas on. Sest on ju T. T. S. ettenähtud, et haigekassa juhatuse liikmeid wõib tagandada, walitsemist andes selleks eriti määratud isikute wõi mõne teise haigekassa juhatuse kätte, kellele üle lähewad ka peakoosoleku ja juhatuse otsused ja kohused (T. T. S. §§ 366—371). Peakoosolek peab alati walima juhatuse, kes oma ülesannete kõrgusel seisab, juhatuse tegewuse järgi õga rewisjoni komisjoni kaudu walwet pidama.

Kas tuleb iga õnnetusjuhtumise kohta protokoll lasta teha? T. T. S. § 407 järgi tuleb ettewõtte juhatajail õnnetusjuhtumisest wiibimata teatada lähemale politseile ja wastawale kinnitusühisusele wõi tema wolinikule. Kui see wõimalik, peab wigasaanu kohe õnnetusest ettewõtte juhatajale teatama.

§ 410 järgi seab õnnetusjuhtumiste põhjuste tõendamiseks tunnistuse kokku kinnitusühisuse wolinik. § 411 järele antakse see tunnistus kinnitusühisuse woliniku poolt wigasaanule enesele wõi tema perekonnaliikmetele.

§ 412 järgi peab siis, kui 48 tunni jooksul peale õnnetusjuhtumist § 410 nimetatud tunnistust wälja antud ei ole, kuid wigasaanu enese wõi tema perekonna liikmete nõudmisel ka enne nimetatud tähtaega, õnnetusjuhtumise kohta kohalik politsei protokoll kokku seadma. Protokoll kokkuseadmise juurde kutsub politsei ettewõtte juhataja, wigasaanu, kinnitusühisuse woliniku, arsti, wõi kui wiimast wõimalik ei ole kutsuda, siis welskeri ja õnnetusjuhtumise pealtnägijad. Mõne nimetatud isiku mitteilmumine ei takista protokoll kokkuseadmist. Protokoll peab enesest sisaldama kõik need teated, mida sisaldama peab tunnistus, mille wormi kindlaks määrab kinnitusnõukogu. Et tunnistusel ja protokollil tööliste pensioniõiguse määramisel suur tähtsus on, peawad wigasaanud, nende omaksed, tööliiswanemad ja teised kaastööliised selle järgi walwama, et seadusenõuded tunnistuse wäljaandmisel ja protokoll kokkuseadmisel saaksid täidetud.

L. J.

Kas on rewisjoni komisjonil tarwis kõiki arwelehti kontrollida, asjaajamist järgi waadata, wõi wõib piirduda ainult arwe- raamatute ja aruannete rewideerimisega? Rewisjoni komisjon on peakoosoleku silmadeks: mida paremini silmad näewad, seda parem. Ei wõi jälta ka näiteks sissetulnud maksulehti kontrollimata, wahemalt katsekontroll tuleb toime panna, kui tehniliselt kõigi lehtede rewideerimine wõimatu on. Haigekassades on põhjalik rewisjon, mitte ainult raamatute ja aruannete, waid ka tõendawate dokumentide, wäga tarwilik, nagu seda näitab Walga üldhaigekassas ette tulnud juhtumine.

Toimetusele saadetud kirjandus.

Raamatute tutvustaja nr. 8. K/ü. „Loodus“ — Tartus, 1927.

„Wabaharidustöö“ I. — Oktoober 1927. Eesli Haridusliidu ajakiri. Hind 30 marka.

Sisu: K. Einbund — Wabaharidustöö. K. Reinmann — Wabaharidustöö Soomes. B. Linde — Ilukirjandus wabaharidustöö wahendina. K. Reinmann — Jooni põhjamaade rahwaülikoolide tegewusest. E. Wender — Ülewaade Haridusliidu tegewusest. Mitmesugused teated, pildid ja karrikatuurid.

E. Joonas — Ametiühingud, nende ülesanded ja wõitluswahendid.

Ametiühinglase kasiraamat. Eestimaa Tööliisühingute Kesklidu kirjastus — Tallinnas. Hind 50 marka.

Sisu: 1) Organisatsioonilistest küsimustest. 2) Ametiühingute ülesanded. 3) Ametiühingud ja poliitiline wõitlus. 4) Ametiühingulised wõitluswahendid. 5) Tööliste hingealune areng kapitalistliku walmistussüsteemi kestes.

Päriwus ja walik. Tõuterwisoitu käsiraamat. Eesli eugeenikaselti „Tõuterwise“ toimetusel. 56 joonisega. K/ü. „Loodus“ Tartus. Hind 500 marka.

Sisu: 1) Prof. dr. med. A. Lütis — Eugeenika ehk tõuterwise-teaduse arenemisest. 2) Dr. phil. nat. A. Audowa — Peajooni päriwuse-õpetusest. 3) J. Klein — Päriwus inimese juures. 4) K. Tomingas — Päriwus ja kaigused. 5) A. Rammul — Päritawad põikused (anomaaliad) ja häired. 6) A. Audowa — Walik wabas looduses ja inimeste seas. 7) A. Lütis — Lastekultuur ja selle bioloogilis-sotsioloogiline tähtsus. 8) Fr. Paas — Perekonna koosseisu uurimine mõnede seltskonna kihlde kohta Eestis. 9) Dr. J. Wilms — Abinõud rahwaarwu tõstmiseks. 10) Dr. J. Wilms — Abinõud ja teed tõuterwise tõstmiseks. 11) H. Madisson — Arsiliku nõuande korraldusest naitujale. 12) H. Madisson — Alawäärtuslikkude ja kurikalduwusega isikute sigiwõimetuaks tegemisest.

Alates 1. märtsist s. a. ilmub Tallinnas uus suur poliitiline, majandus-
line ja kirjandusline päevaleht

„RAHVA SÕNA“

Suurte rahvahulkade, maa ja linna demokraatlike kihtide häälekandja.

Huvitavam ja värskem leht Eestis.

Telegrammid, päevauudised, korrespondentsid.

Kirjasõafjate võrk Eestis, kaastöölised välismail.

Peale poliitiliste artiklite — põnevad uudisjutud, teravad vested, huvi-
tavad päevakajad, tõsised kirjanduse, kunsti ja teatri arvustused, spordi
teated, kohtukoja sündmused jne. Igas numbris sütitavat nalja. — Põnev
romaan.

Peatoimetajad A. Rei ja E. Jonas.

Kes tellinud pole, telligu viibimata.

— Tellides odavam päevaleht. —

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused ja oma agendid.

Tellimismiste hind: 1 aastaks — 1000.—, 1/2 aastaks — 530.—, 3 kuuks — 280.—,
2 kuuks — 220.—, 1 kuuks — 110 marka.

Nõudke maksuta proovinumbreid!

Kes kord „Rahva Sõna“ lugenud, jääb kindlasti tema alaliseks lugejaks.

Talituse aadress: TALLINN, V. Tartu mnt. 31, kõnekr. 27-68, 3-61 ja 19-23.

Tarvilik käsiraamat igale!

Dr. W. Sumberg'i

Esimene abi õnnetusjuhtumustel.

32 lehek. broshüür 45 pildiga.

Hind ainult 5 marka.

Saada kõigist suurematest raamatu-
kauplustest ja haigekassadest.

Pealadu:

Eestimaa Haigekassade Liidus,
Tatari tänav nr. 15, TALLINNAS.

TALLINN ÜHISE HAIGEKASSA

kaotatud liikmeraamatud.

mis maksvuset üks tunnistatakse:

1. **Armilda Neimann'i** nimele, liik-
meraamatu nr. 1821.
2. **Aleksander Kaustel'i** nimele, liik-
meraamatu nr. 6027.
3. **Arnold Mohr'i** nimele, liikmeraa-
matu nr. 6326.
4. **Jaan Reisner'i** nimele, liikmeraa-
matu nr. 7201.
5. **Selma Martinovi** nimele, liikme-
raamatu nr. 8996.